

The role of personality traits in predicting resilience

Hamidreza Saadat Azhar¹, Nasser Sobhi Gharamaleki^{2*}, Majid Zargham Hajebi³

¹ Ph.D. Student in Psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Qom, Iran

² Associate Professor of Psychology, Department of Motor Behavior and Sport Psychology, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, Allameh Tabatabaeei University, Tehran, Iran

³ Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Qom, Iran

ABSTRACT

How to cite this article

Saadat Azhar H, Sobhi Gharamaleki N, Zargham Hajebi M. The role of personality traits in predicting resilience. J Police Med. 2021;10(2):125-132.

*Correspondence:

Address: -
Postal Code: -
Phone: -
Tel: +982144737636
Fax: -
Mail: sobhi@atu.ac.ir

Article History

Received: 16/04/2020
Accepted: 13/07/2020
ePublished: 04/04/2021

Aims: This study aimed to investigate the role of personality traits in predicting resilience among a military unit's personnel.

Materials & Methods: This is a correlational research study. The research sample consisted of 217 employees of a military unit in Tehran in the year 1398 who were selected by simple random sampling. Two long-form neo-form personality questionnaires of 240 questions and a Connor-Davidson resilience scale of 25 questions were used to measure the research variables. Pearson correlation coefficient and multivariate regression analysis were used to analyze the data.

Findings: Among the univariate components of personality traits, according to the obtained standardized beta coefficients, the components of self-control, trust, shyness, conscientiousness, anxiety, sociability, frankness, humility, discipline and hard work are the most important predictors of resilience. The hypothesis test stated that self-control and trust components could predict more than 43% of changes in the resilience variable.

Conclusion: Based on the model obtained, the components of personality traits can highly predict changes in the resilience variable.

KEYWORD: [Personality Traits](#), [Resilience](#), [Neo](#)

CITATION LINKS

[1] The importance of teaching and learning resilience in the health ... [2] The survey on the relationship between personality traits ... [3] Development of a new resilience scale ... [4] Handbook of adult resilience ... [5] Coping with stress and its relationship with ... [6] Coping with daily stress: the role of conscientiousness ... [7] The structure of interpersonal traits ... [8] The relationship between personality traits ... [9] Resilience, vulnerability, and mental health ... [10] Big 5 correlates of three measures of subjective ... [11] Relation between personality traits and happiness ... [12] Studying the relations between personality ... [13] The Relationship between resilience with the five major ... [14] Investigating the Relationship between Life Satisfaction ... [15] Correlations for Adolescent Resilience Scale with big five personalities ... [16] The use of personality tests NEO and the analytical characteristics ... [17] The role of Personality Traits in Predicting Military Students ... [18] A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory ... [19] The Relationship between Resiliency and Practice of Religious ... [20] Relationship between perceived stress with resilience ... [21] The relationship between personality characteristics ... [22] Relationship of resilience to personality ... [23] The Relationship between NEO FFI's Five Personality ...

نقش ویژگی‌های شخصیتی در پیش‌بینی تاب‌آوری

حمیدرضا سعادت اظهر^۱، ناصر صبحی قراملکی^{۲*}، مجید ضرغام حاجبی^۳

^۱ دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران
^۲ دانشیار روانشناسی، گروه رفتار حرکتی و روانشناسی ورزش، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
^۳ دانشیار، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

چکیده

اهداف: هدف از مطالعه حاضر تعیین نقش صفات شخصیتی در پیش‌بینی تاب‌آوری در کارکنان یک واحد نظامی است.

مواد و روش‌ها: این پژوهش از نوع همبستگی است. نمونه پژوهش شامل ۲۱۷ نفر از کارکنان یک واحد نظامی در شهر تهران، در سال ۱۳۹۸ بود که به روش تصادفی ساده انتخاب شدند. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش از دو پرسشنامه شخصیتی نئو فرم بلند ۲۴۰ سوالی و مقیاس تاب‌آوری کاتر دیویدسون ۲۵ سوالی استفاده گردید.

یافته‌ها: بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی به صورت تک‌متغیره با توجه به ضرایب بتای استاندارد بدست آمده، مولفه‌های خویش‌داری، اعتماد، کم رویی، وظیفه‌شناسی، اضطراب، معاشرتی بودن، رک‌گویی، تواضع، نظم و سخت‌کوشی، بیشترین تأثیر را در پیش‌بینی متغیر تاب‌آوری دارند. آزمون فرضیه‌ها بیان داشت که مولفه‌های خویش‌داری و اعتماد قادرند بیش از ۴۳ درصد از تغییرات متغیر تاب‌آوری را پیش‌بینی نمایند.

نتیجه‌گیری: بر اساس مدلی که در مطالعه حاضر بدست آمد، مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی تقریباً در حد بالایی قادر هستند تغییرات متغیر تاب‌آوری را پیش‌بینی نمایند.

نحوه استناد به این مقاله

Saadat Azhar H, Sobhi Gharamaleki N, Zargham Hajebi M. The role of personality traits in predicting resilience. J Police Med. 2021;10(2):125-132.

نویسنده مسئول:

آدرس پستی: -

کدپستی: -

تلفن ثابت: ۰۲۱۴۴۷۳۷۶۴۶

فکس: -

پست الکترونیک:

Sobhi@atu.ac.ir

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۲۸

پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۲۳

چاپ: ۱۴۰۰/۰۱/۱۵

کلیدواژه‌ها: ویژگی‌های شخصیتی، تاب‌آوری، نئو

لینک‌های استناد

[1] The importance of teaching and learning resilience in the health ... [2] The survey on the relationship between personality traits ... [3] Development of a new resilience scale ... [4] Handbook of adult resilience ... [5] Coping with stress and its relationship with ... [6] Coping with daily stress: the role of conscientiousness ... [7] The structure of interpersonal traits ... [8] The relationship between personality traits ... [9] Resilience, vulnerability, and mental health ... [10] Big 5 correlates of three measures of subjective ... [11] Relation between personality traits and happiness ... [12] Studying the relations between personality ... [13] The Relationship between resilience with the five major ... [14] Investigating the Relationship between Life Satisfaction ... [15] Correlations for Adolescent Resilience Scale with big five personalities ... [16] The use of personality tests NEO and the analytical characteristics ... [17] The role of Personality Traits in Predicting Military Students ... [18] A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory ... [19] The Relationship between Resiliency and Practice of Religious ... [20] Relationship between perceived stress with resilience ... [21] The relationship between personality characteristics ... [22] Relationship of resilience to personality ... [23] The Relationship between NEO FFI's Five Personality ...

مقدمه

هر فردی روزانه با رویدادهای تنش‌زای بسیاری روبرو می‌شود. پژوهشگران حوزه روانشناسی بر این باورند که رویدادهای تنش‌زا در بروز اختلالات روان شناختی نقش موثری دارند. در عین حال مطالعات نشان می‌دهد که بین رویدادهای تنش‌زا و اختلالات روانشناختی، عوامل تعدیل‌کننده‌ای وجود دارد که موجب می‌شود این رویدادها تاثیر متفاوتی بر افراد داشته باشند. این عوامل، تاثیر رویدادهای خطرناک را تعدیل می‌کنند و فرد را در مقابل مبتلا شدن به مشکلات روانشناختی حمایت می‌نمایند یا به آنها کمک می‌کنند سریع‌تر به بهبودی دست یابند. یک از سازه‌هایی که باعث تطابق و سازگاری هرچه بیشتر انسانها با نیازها، چالش‌ها و تهدیدات زندگی می‌شود، تاب‌آوری است. در روانشناسی، ظرفیت مثبت افراد برای سازگاری با عوامل تنش‌زا و فجایع را تاب‌آوری نامیده‌اند [۱]. در برابر استرس و فاجعه تاب‌آوری ظرفیتی برای مقاومت است. همیشه روانشناسان تلاش کرده‌اند که توانایی انسان را برای سازگاری و پیروزی بر خطر و سختی‌ها افزایش دهند. حتی پس از فاجعه‌های ویرانگر افراد و جوامع قادر به بازسازی زندگی خود هستند [۲].

از جمله مسائلی که در حوزه تاب‌آوری مطرح است نقش صفات شخصیتی است. بر اساس مدل انتخاب-مقابله افتراقی *Blager & zuckerman* راهبردهای مقابله‌ای مورد استفاده در رویارویی با تنش، تعیین‌کننده پیامدهای مثبت یا منفی هستند و نوع راهبردهای مقابله‌ای انتخاب شده به صفات شخصیتی افراد بستگی دارد [۶]. در واقع طبق این مدل، شخصیت از طریق تاثیر در میزان رویارویی با تنش، تاثیر در نوع واکنش به آن یا تاثیر در هر دو زمینه بر فرایندهای مرتبط با تنش تاثیر می‌گذارد [۵]. در نتیجه از آنجا که صفات شخصیتی خاص افراد، بکارگیری راهبردهای مقابله‌ای متفاوت را ترغیب می‌کنند، افراد به صورت متفاوت به تنش پاسخ می‌دهند [۶]. روانشناسان رویکردهای گوناگونی را برای درک پیچیدگی شخصیت انسان ارائه نموده‌اند، یکی از این رویکردها الگوی ۵ عاملی در صفات شخصیتی است. این صفات عبارتند از: Openness to (۱)، Extraversion (۲)، Neuroticism (۳)، Agreeableness (۴)، و Conciseness (۵). روان‌رنجورخویی با پایداری عاطفی که با احساسات منفی همچون احساس اضطراب، عصبی بودن، غم و تنش همراه است. برونگرایی بر یک تمایل یا انرژی نسبت به محیط اجتماعی و مادی که دربرگیرنده صفاتی همچون اجتماعی بودن، فعال، جسور و عواطف مثبت است، اشاره دارد. افراد دارای ویژگی گشودگی عمدتاً به لحاظ فکری کنجکاو، خلاق، و دارای قوهی تخیل قوی هستند. توافق‌پذیری در برگرفته صفاتی همچون نوع دوستی، رقیب‌القلبی، اعتماد و فروتنی است و وظیفه‌شناسی کنترل تمایلات درونی اجتماع‌پسند است که تکلیف و هدف‌مداری رفتار را تسهیل می‌کند و شامل صفاتی همچون تفکر قبل از عمل، به تعویق انداختن لذت، پیروی از هنجارها و ارزش‌ها، سازماندهی و اولویت قائل شدن برای وظیفه است [۷].

از بررسی‌هایی که به نقش صفات شخصیتی در تاب‌آوری پرداخته‌اند می‌توان به پژوهش‌هایی اشاره کرد که رابطه ۵ عامل بزرگ شخصیت را با تاب‌آوری بررسی کرده‌اند. این پژوهش‌ها در چند نتیجه با هم هماهنگ بوده‌اند، اول اینکه تاب‌آوری با روان‌رنجورخویی رابطه منفی معنی‌دار دارد [۸]. علاوه بر این، بیشتر این مطالعات نشان داده‌اند که تاب‌آوری با برون‌گرایی رابطه مثبت معناداری دارد [۹].

Joseph & Hayes در پژوهش خود نشان دادند که از بین ویژگی‌های شخصیتی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی قوی‌ترین عوامل پیش‌بینی‌کننده شادی، رضایتمندی از زندگی و بهزیستی ذهنی است و این عوامل باعث بوجود آمدن شخصیت سازگاری با بهزیستی ذهنی بالا در موقعیت کاری و اجتماعی و موقعیت‌های مختلف محیطی خواهند بود [۱۰].

در مطالعه سعادت‌زهر و همکاران، نتایج یافته‌ها حاکی از ارتباط منفی معنادار بین روان‌نژندی با تاب‌آوری و ارتباط مثبت معنادار بین برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، و مسولیت‌پذیری با تاب‌آوری بود و بین دلپذیر بودن با تاب‌آوری رابطه معناداری بدست نیامد [۲].

همانطور که ذکر گردید در سال‌های اخیر، مطالعه درباره موضوع تاب‌آوری گسترش یافته است و نیاز به پژوهش‌های بیشتر در این رابطه محسوس است. شاید تمایل به پژوهش‌های تاب‌آوری به این دلیل باشد که عوامل محافظت‌کننده، نقش مهمی را در زندگی فرد ایفا می‌کنند. در بین اقشار جامعه افراد نظامی همواره با عوامل تنش‌زای بیشتری روبرو هستند. تاب‌آوری در این افراد بدون شک نمادی از توانمندی‌ها، ظرفیت‌ها، امید و قدرت است و از آنجایی که عوامل شخصیتی می‌تواند پیش‌بینی‌کننده میزان تاب‌آوری افراد باشد، این پژوهش قصد دارد تا ارتباط بین عوامل شخصیتی و تاب‌آوری را در کارکنان یک واحد نظامی بررسی نماید. قوانین و مقررات سخت حاکم بر واحدهای نظامی موجب می‌شود که نظامیان استرس‌های بیشتری را نسبت به سایر مشاغل تجربه نمایند لذا شناخت ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی‌کننده تاب‌آوری می‌تواند در جذب، بکارگیری و جانمایی افراد توانمند و متناسب با ویژگی‌های شخصیتی آنان با هدف ارتقاء سلامت روانی و افزایش بهره‌وری شغلی مفید واقع شود.

مواد و روش‌ها

طرح پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری مورد مطالعه، همه کارکنان یک مجموعه نظامی در سال ۱۳۹۸ در شهر تهران بود.

حجم نمونه بر اساس سه پژوهش مشابه، ۳۰۰ نفر بود که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. تعداد پرسشنامه‌های تکمیل شده و عودت داده شده ۲۱۷ عدد بود و ارزیابی‌ها بر این اساس انجام شد.

ملاحظات اخلاقی: به منظور حفظ موازین اخلاقی در پژوهش، اهداف تحقیق و روند کار برای شرکت‌کنندگان تشریح شد و افراد با رضایت آگاهانه وارد مطالعه شدند.

روش اجرا: در مرحله اول با کسب مجوزهای لازم از مرکز نظامی و رعایت مبادی امنیتی و طرح موضوع در دفتر تحقیقات کاربردی آن مرکز نظامی اقدامات اولیه و هماهنگی‌های لازم برای نمونه‌گیری انجام شد. از میان این واحد نظامی یک گروه به صورت یک خوشه انتخاب و تعداد ۳۰۰ نفر از آنان مورد آزمون قرار گرفتند. قبل از توزیع پرسشنامه‌ها توضیحات لازم در خصوص این پژوهش برای ترغیب افراد برای شرکت در آزمون ارائه شد و پس از تکمیل، پرسشنامه‌ها جمع‌آوری شد. از این تعداد اطلاعات مربوط به ۲۱۷ پرسشنامه وارد نرم افزار SPSS-21 شد.

ابزارهای مورد استفاده: جهت گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه تاب‌آوری و ویژگی‌های شخصیتی استفاده شد.

اضطراب و خصومت بالایی داشته باشند تاب‌آوری کمتر خواهد بود. اکثر مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی با تاب‌آوری دارای رابطه معنادار و مستقیم هستند. تنها در مولفه‌های آسیب‌پذیری، افسردگی، کم‌رویی، شتاب‌زدگی و تخیل با تاب‌آوری، رابطه به دست آمده، معنادار نشد.

جدول ۳ ضرایب بتای مدل رگرسیونی را نشان می‌دهد نتایج به دست آمده از تحلیل آماری حاکی از آن است که؛ بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی به صورت تک‌متغیره، خویش‌داری با بتای ۰/۲۵۳ دارای بیشترین تأثیر برای پیش‌بینی متغیر تاب‌آوری است. در **جدول ۴** نتایج نهایی مدل رگرسیونی برای مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری ارائه شده است. نتایج حاکی از آن است که بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری به میزان ۰/۷۷۵ همبستگی (چندگانه) وجود دارد. به عبارت دیگر، بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی با متغیر تاب‌آوری همبستگی نسبتاً قوی مشاهده شد. بر اساس ضریب تعیین به دست آمده، $R^2=0.456$ ؛ می‌توان اظهار داشت که مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی قادرند بیش از ۴۵ درصد از تغییرات متغیر تاب‌آوری را پیش‌بینی نمایند.

جدول ۵ تحلیل واریانس مدل رگرسیونی را ارائه نموده است. واریانس‌های مدل رگرسیونی برای پیش‌بینی متغیر تاب‌آوری معنادار بوده و مدل رگرسیونی در کل، قادر به تبیین متغیر وابسته (تاب‌آوری) است. به عبارت دیگر، مدل رگرسیونی برای برنامه‌ریزی‌های متغیر وابسته مؤثر است.

جدول ۱) آمار توصیفی مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری

میانگین	انحراف معیار	مولفه‌های مورد بررسی
۵۵/۳۹	۲۳/۱۷۸	مقیاس کلی تاب‌آوری
۱۴/۰۲	۵/۳۹۵	اضطراب
۱۷/۵۵	۵/۱۶۷	گرم بودن
۱۵/۰۲	۴/۵۵۵	تخیل
۱۶/۸۱	۵/۲۳۱	اعتماد
۱۸/۱۲	۵/۲۳۴	شایستگی
۱۳/۰۹	۴/۹۶۰	خصومت
۱۵/۹۹	۵/۳۵۸	معاشرتی بودن
۱۷/۰۰	۵/۱۸۱	زیبایی‌شناسی
۱۸/۴۰	۵/۱۰۷	رک‌گویی
۱۶/۴۴	۴/۵۱۴	نظم
۱۴/۳۷	۵/۷۴۰	افسردگی
۱۵/۱۶	۴/۵۷۹	ابراز وجود
۱۶/۰۷	۴/۲۲۰	عواطف
۱۸/۶۶	۵/۷۱۱	نوع دوستی
۱۹/۸۴	۵/۸۷۴	وظیفه‌شناسی
۱۵/۷۲	۴/۸۸۹	کم‌رویی
۱۶/۲۶	۴/۶۹۴	فعال بودن
۱۴/۴۱	۴/۲۷۵	کنش‌ها
۱۵/۸۹	۵/۰۳۹	همراهی
۱۸/۰۱	۵/۵۲۴	تلاش برای موفقیت
۱۴/۲۸	۴/۷۰۰	شتاب‌زدگی
۱۵/۵۶	۵/۲۵۹	هیجان‌خواهی
۱۶/۳۷	۵/۰۸۳	ایده‌ها
۱۵/۱۶	۴/۱۹۴	تواضع
۱۷/۵۳	۴/۹۷۸	خویش‌داری
۱۲/۳۳	۵/۱۴۸	آسیب‌پذیری
۱۶/۵۵	۵/۳۷۶	هیجان مثبت
۱۵/۱۸	۴/۲۹۵	ارزش‌ها
۱۸/۱۲	۵/۶۸۸	دل‌رحم بودن
۱۷/۳۵	۵/۶۰۹	محتاط در تصمیم‌گیری

مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون ۲۵ سوالی.

مقیاس تاب‌آوری کانر و دیویدسون یک ابزار ۲۵ سوالی است که سازه تاب‌آوری را در اندازه‌های ۵ درجه‌ای لیکرت از صفر تا چهار می‌سنجد. حداقل نمره تاب‌آوری آزمودنی در این مقیاس صفر و حداکثر نمره ۱۰۰ است. در این پرسشنامه هر چقدر نمره بالاتر می‌رود میزان تاب‌آوری بالاتر است و نمره بالای ۵۰ به معنای تاب‌آوری بالا تلقی می‌شود.

پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو فرم بلند ۲۴۰ سوالی

(NEO240). یکی از آزمون‌های شخصیتی است که بر اساس تحلیل عوامل ساخته شده است و از جدیدترین ابزارها در زمینه شخصیت است که توسط مک کری و کوستا در سال ۱۹۸۵ تحت عنوان پرسشنامه شخصیتی نئو معرفی شد. فرم تجدیدنظرشده این پرسشنامه توسط همان مولفین در سال ۱۹۹۲ با عنوان NEO PI-R (NEO Personality Inventory – Revised) ارائه شد. فرم بلند این پرسشنامه در ۲۴۰ عبارت، به منظور اندازه‌گیری ۵ عامل یا حیطه اصلی، روان‌نژندی، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دل‌پذیر بودن و مسولیت‌پذیری طراحی شده است. در این فرم هر عامل ۶ سطح یا زیرمقیاس را دربرمی‌گیرد:

- روان‌نژندی (اضطراب، افسردگی، کم‌رویی، شتاب‌زدگی، آسیب‌پذیری)
  - برون‌گرایی (گرم بودن، معاشرتی بودن، آراز وجود، فعال بودن، هیجان‌خواهی، هیجان مثبت)
  - گشودگی به تجربه (تخیل، زیبا پسندی، احساسات، کنش‌ها، ایده‌ها، ارزش‌ها)
  - موافق بودن (اعتماد، رک‌گویی، نوع دوستی، همراهی، تواضع، دل‌رحم بودن)
  - مسولیت‌پذیری (کفایت، نظم، وظیفه‌شناسی، تلاش برای موفقیت، خویش‌داری، محتاط در تصمیم‌گیری)
- تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها:** در بخش توصیفی، شاخص‌های میانگین و انحراف معیار ارائه شد و در بخش آمار استنباطی از همبستگی چندگانه استفاده شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS-21 تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها

در بین ۲۱۷ نفر از افراد نظامی؛ ۱۴۱ نفر (۶۵ درصد) تحصیلات دیپلم، ۳۹ نفر (۱۸ درصد) تحصیلات لیسانس، ۲۶ نفر (۱۲ درصد) تحصیلات کاردانی و ۱۱ نفر (۵ درصد) ارشد و بالاتر داشتند. محدوده سنی افراد بین ۲۰ تا ۴۹ سال بود. میانگین سنی افراد ۳۰ سال و انحراف معیار ۵ بود از نظر وضعیت تاهل تقریباً نیمی از افراد نظامی مورد مطالعه متاهل بودند.

جدول ۱ میانگین مربوط به مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی

و تاب‌آوری را در افراد نظامی نشان می‌دهد.

جدول ۲ رابطه همبستگی خطی تک‌متغیره بین متغیرهای

ملاک و پیش‌بین را نشان می‌دهد. رابطه بین اضطراب و خصومت با تاب‌آوری معنادار و معکوس است، به عبارتی در بین کارکنانی که

جدول ۲) نتایج همبستگی خطی مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری

مولفه‌های مربوط به ویژگی‌های شخصیتی	متغیر پیش‌بین	میزان همبستگی خطی تک‌متغیره	سطح معناداری	نتیجه آزمون
اضطراب	تاب‌آوری	-۰/۱۳۸	۰/۰۲۱	رابطه معنادار است (معکوس)
گرم بودن		۰/۴۶۳	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
اعتماد		۰/۴۷۲	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
شایستگی		۰/۴۸۰	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
خصوصیت		-۰/۱۳۱	۰/۰۲۷	رابطه معنادار است (معکوس)
معاشرتی بودن		۰/۴۴۸	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
زیبایی شناسی		۰/۲۵۳	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
رک‌گویی		۰/۴۲۰	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
نظم		۰/۳۸۲	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
ابراز وجود		۰/۳۴۶	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
عواطف		۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
وظیفه‌شناسی		۰/۴۱۵	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
فعال‌بودن		۰/۳۷۰	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
کنش‌ها		۰/۱۹۳	۰/۰۰۲	رابطه معنادار است
همراهی		۰/۳۸۳	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
تلاش برای موفقیت		۰/۴۱۶	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
هیجان‌خواهی		۰/۳۰۸	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
ایده‌ها		۰/۳۷۳	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
تواضع		۰/۲۶۲	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
خویش‌داری		۰/۵۱۲	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است
هیجان مثبت	۰/۴۴۸	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است	
ارزش‌ها	۰/۲۵۷	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است	
دل‌رحم‌بودن	۰/۴۰۰	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است	
محتاط در تصمیم‌گیری	۰/۵۰۹	۰/۰۰۰	رابطه معنادار است	

جدول ۳) ضرایب بتای مدل رگرسیونی برای مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی

مولفه‌های مورد بررسی	ضرایب بتای استاندارد شده	آماره t	سطح معناداری
اعتماد	۰/۱۸۲	۲/۰۶۵	۰/۰۴۰
خویش‌داری	۰/۲۵۳	۲/۷۱۰	۰/۰۰۷

جدول ۴) نتایج نهایی مدل رگرسیونی برای مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری

همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	استاندارد خطای برآورد	آماره دوربین - واتسون
۰/۱۷۵	۰/۴۵۶	۰/۳۶۹	۱۸/۴۱۸	۱/۹۶۴

جدول ۵) نتایج تحلیل واریانس مدل رگرسیونی برای مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری

منبع واریانس	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجذور	آماره F	سطح معناداری	نتیجه آزمون
رگرسیون	۵۲۹۴۳/۶	۳۰	۱۷۶۴/۷	۵/۲۰۲	P<0,001	تغییرات واریانس
باقیمانده	۶۳۰۹۷/۸	۱۸۶	۳۳۹/۲			مدل معنادار است
کل	۱۱۶۰۴۱/۴	۲۱۶				

بحث

ویژگی‌های شخصیتی ۴۵ درصد تاب‌آوری را تبیین می‌کند و چون این عدد در بین ۴۰ تا ۶۰ قرار دارد مطلوب تلقی می‌شود. در بین ۳۰ صفت شخصیتی بین آسیب‌پذیری، افسردگی، کم‌رویی، شتاب‌زدگی و تخیل، با تاب‌آوری هیچ رابطه‌ای بدست نیامد.

در بین ویژگی‌های شخصیتی رابطه مثبت معناداری بین تاب‌آوری و مسولیت‌پذیری بدست آمد، این یافته‌ها نشان داد که افرادی که مسولیت‌پذیری آنها یک ویژگی بارز شخصیتی است در شاخص تاب‌آوری نیز در سطح بالایی قرار دارند. این نتایج با یافته‌های فایمبو [۸]، ناکایا و همکاران [۱۵] Joseph & Hayes [۱۰] و گروسو فرشی و همکاران [۱۶] و نجومی و بهرامی [۱۷] همخوانی دارد. در صفات درون عامل مسولیت‌پذیری رابطه مثبت معنادار بین سه صفت وظیفه‌شناسی، نظم و خویش‌داری با تاب‌آوری بدست آمد. در نتیجه می‌توان این چنین بیان کرد که افرادی که در صفات وظیفه‌شناسی، نظم و خویش‌داری شاخص

هدف از مطالعه حاضر تعیین نقش صفات شخصیتی در پیش‌بینی تاب‌آوری در یک واحد نظامی بود. در این مطالعه برای اولین بار به جای پرسشنامه فرم کوتاه و ارزیابی ۵ عامل بزرگ شخصیتی، از پرسشنامه فرم بلند استفاده شد و ۳۰ صفت شخصیتی زیرمجموعه عامل‌های ۵ گانه مورد ارزیابی قرار گرفت و ارتباط آنها با تاب‌آوری بررسی شد تا معلوم شود که کدام یک از صفات ۳۰ گانه شخصیتی در عامل‌های ۵ گانه با تاب‌آوری رابطه داشته و قادر به پیش‌بینی تاب‌آوری هستند. نتایج حاصل از داده‌ها نشان داد که رابطه قوی بین ویژگی‌های شخصیتی و تاب‌آوری وجود دارد و بیش از ۴۵ درصد تاب‌آوری توسط ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی می‌شود.

خروجی همبستگی چندگانه متغیرها بواسطه متغیر مستقل بتای ۴۵ درصد می‌باشد که در متغیر وابسته اثر می‌گذارد یعنی ۴۵ درصد تاب‌آوری از روی ویژگی‌های شخصیتی پیش‌بینی می‌شود یا

[۷]. اگر چه نمرات بالای روان‌نژندی ملاک تشخیص بالینی نیستند، اما شواهد موجود نشان می‌دهد که افراد روان‌رنجور در برابر اختلال و پریشانی عاطفی آسیب‌پذیرترند. از آنجائی‌که افراد با نمره بالای روان‌نژندی به دلیل ارزیابی‌های شناختی غلط، به خود فرصت فکر کردن و مرور مساله نمی‌دهند و موقعیت را درست درک نمی‌کنند در نتیجه از سبک مقابله‌ای ناکارآمد استفاده می‌کنند [۱۵]. از این رو تعجبی ندارد که تاب‌آوری رابطه منفی با روان‌رنجورخویی نشان دهد. در واقع آسیب‌پذیری و استرس یکی از سطوح روان‌نژندی است. به احتمال زیاد افرادی که نمره پایینی در مقیاس روان‌نژندی بدست می‌آورند، تاب‌آوری بالایی دارند [۱۶]. در صفات زیرمجموعه عامل روان‌نژندی بین آسیب‌پذیری، افسردگی، کم‌رویی، شتاب‌زدگی و تاب‌آوری رابطه معناداری بدست نیامد اما رابطه معنادار منفی، بین خصومت و تاب‌آوری و رابطه معنادار منفی بین اضطراب و تاب‌آوری بدست آمد. این یافته‌ها بدین معناست که اضطراب مولفه قوی پیش‌بینی‌کننده تاب‌آوری بوده و اضطراب بالا با تاب‌آوری پایین ارتباط دارد و کسانی که شخصیت‌های مضطرب داشته باشند از تاب‌آوری پایینی برخوردارند و این یافته با پژوهش ضرغام و حبیبی مبنی بر رابطه منفی اضطراب و تاب‌آوری در سربازان [۱۹] و سیدفاطمی و همکاران مبنی بر رابطه منفی استرس ادراکی با تاب‌آوری همسو است [۲۰].

نتایج حاصل از مطالعه حاضر رابطه ضعیفی بین عامل گشودگی به تجربه با شاخص تاب‌آوری را نشان داد، این نتیجه با یافته‌های بشارت [۹]، سروقد و همکاران [۲۱] و سعادت‌اظهر و همکاران [۲] همسو است. در بین صفات زیرمجموعه عامل گشودگی به تجربه، هیچ‌یک از صفات رابطه معناداری با تاب‌آوری نشان ندادند. در تبیین این یافته می‌توان این‌گونه بیان کرد که از آنجائی‌که صفت گشودگی به تجربه افراد را مستعد کنجکاو و متعاقب آن تجربه احساسات مثبت و منفی فراوانی می‌کند لذا این گونه افراد می‌توانند در معرض تاب‌آوری بالا یا پایین قرار بگیرند و بدین جهت رابطه معنادار بین این صفت با تاب‌آوری بدست نیامد.

با توجه به توانایی پیش‌بینی تاب‌آوری توسط صفات شخصیتی، پیشنهاد می‌گردد تا از صفات شخصیتی که توانایی پیش‌بینی تاب‌آوری را دارند در جذب و جایابی کارکنان در مشاغل پر استرس نظامی که نیاز به تاب‌آوری بالاتری دارند استفاده گردد. همچنین پیشنهاد می‌گردد تا پرسشنامه‌ای در این راستا طراحی گردد. نتایج این پژوهش با توجه به محدود بودن جامعه به یک جنسیت و یک گروه خاص در گروه‌های دیگر نیز اجرا گردد و یافته‌ها با احتیاط بیشتری تعمیم داده شود.

نتیجه‌گیری

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد رابطه مثبت معناداری بین ویژگی‌های شخصیتی با تاب‌آوری وجود دارد و ویژگی‌های شخصیتی توانایی پیش‌بینی تاب‌آوری را دارند، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که ویژگی‌های شخصیتی نقش بالایی در تبیین تاب‌آوری داشته و این امر می‌تواند شاهدهی بر لزوم بازنگری در مدل‌های جذب و جایابی کارکنان در مشاغل پر استرس نظامی باشد.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از رساله دکتری با کد ۱۵۴۴۸۱۳۸۰۸۲۴۹۲۳۱۶۲۵۲۶۹۶ از دانشگاه آزاد اسلامی واحد قم است. از همه مصوب بهار ۱۳۹۷

باشند دارای تاب‌آوری بالاتری هستند. صفات کفایت، تلاش برای موفقیت و محتاط در تصمیم‌گیری رابطه معناداری با تاب‌آوری نداشته و نقش موثری در پیش‌بینی تاب‌آوری ایفا نمی‌کند.

یافته دیگر پژوهش حاضر نشان داد که، افرادی که در عامل برون‌گرایی نمرات بالاتری بدست بیاورند نیز از نظر تاب‌آوری در شرایط پر استرس و تنش در سطح بالاتری قرار می‌گیرند که نتایج حاصل از پژوهش بشارت و همکاران [۹] نیز در تایید این یافته است. در صفات درون عامل برون‌گرایی ارتباط مثبت معنادار بین معاشرتی بودن و سخت‌کوشی (فعال بودن) با تاب‌آوری بدست آمد، ولی رابطه معنادار بین گرم بودن، ابراز وجود، هیجان‌خواهی و هیجان مثبت با تاب‌آوری بدست نیامد. در تبیین این یافته می‌توان این‌گونه استنباط کرد که معاشرتی بودن و سخت‌کوشی از صفاتی است که افراد واجد این صفات به دلیل استفاده از مهارت‌های مسئله‌محور و بهره‌مندی از ظرفیت‌های مشورت و شوخ‌طبعی و ارتباط اجتماعی بالا و تسلیم نشدن در برابر مشکلات از تاب‌آوری بالاتری برخوردار هستند.

در تبیین رابطه مثبت معنادار بین عامل توافق‌پذیری با تاب‌آوری می‌توان گفت که این افراد به دلیل سازگاری در موقعیت‌های کاری، اجتماعی و داشتن روحیه و تجربیات مثبت، گرایش به روابط بین فردی و اعتماد به دیگران دارای رفتارهای فرا اجتماعی هستند [۲۲]. افرادی که رفتارهای فرا اجتماعی دارند داوطلبانه درصدد کمک به دیگران برمی‌آیند، مهربان و باعاطفه هستند، به راحتی از خطاها و رفتارهای نامناسب دیگران می‌گذرند. تحقیقات نشان می‌دهد این افراد از راهبرد هیجان‌مدار کمتر استفاده می‌کنند، از طرفی برای به دست آوردن تاب‌آوری، داشتن خلق‌وخو و احساسات مثبت، نرمش در برابر دیگران، همدلی و درک دیگران، یاری‌جویی، مهارت‌های ارتباطی، کناره‌گیری سازگارانه و خوش‌بینی ضروری است. با عنایت به اینکه تحقیق حاضر در کارکنان یک واحد نظامی انجام شده و درصد قابل توجهی از آنان زندگی گروهی را تجربه می‌کنند، در نتیجه توافق‌پذیری یا به عبارتی سازگاری یکی از ضروری‌ترین الزامات زندگی در این محیط تلقی می‌شود و در ضمن شایع‌ترین اختلال تشخیصی در حوزه روانپزشکی در مراکز درمانی نظامی اختلال سازگاری است. در بین صفات زیرمجموعه عامل توافق‌پذیری، اعتماد، رک‌گویی و تواضع دارای ارتباط مثبت معنادار با تاب‌آوری بود اما نوع دوستی، همراهی و دل‌رحم بودن در این پژوهش رابطه معنادار با تاب‌آوری نداشت.

دیگر یافته این پژوهش نشان داد که عامل روان‌نژندی با تاب‌آوری ارتباط معنادار اما معکوس داشت. این بدین معنا است که عامل روان‌نژندی موجب می‌شود افراد در برابر تنش‌ها ناتوان‌تر باشند و تاب‌آوری این افراد هنگام بروز مشکل کمتر از سایرین است. در تایید این یافته‌ها می‌توان به یافته‌های بشارت، کمپل-سیلس، کوهن و استین و کلیمر، کاون و ویمان اشاره نمود [۱۳]. کلیمر، کاون و ویمان گزارش کرده‌اند که روان‌نژندی دربرگیرنده عاطفه منفی از جمله احساس غمگینی، خشم و ناراحتی است و کودکانی که از نظر عاطفه منفی پایین ارزیابی می‌شوند به احتمال بیشتری در رویارویی با موقعیت‌های سخت و مصیبت‌بار، ناسازگاری نشان می‌دهند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت که روان‌نژندی سازه‌ای است که آمادگی هیجان‌ات منفی و مقابله ضعیف در رویارویی با مشکلات و دشواری در کنترل تکانه‌ها دارد

سهم نویسندگان

همه نویسندگان در نگارش اولیه مقاله و بازنگری آن سهیم بودند و همه با تایید نهایی مقاله حاضر، مسئولیت دقت و صحت مطالب مندرج در آن را می‌پذیرند.

منابع مالی

نامشخص.

شرکت‌کنندگان پژوهش حاضر و کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند، سپاسگزاری می‌گردد.

تعارض منافع

بدین وسیله نویسندگان مقاله تصریح می‌نمایند که هیچ‌گونه تعارض منافی در قبال مطالعه حاضر وجود ندارد.

References

1. Mc Allister M, McKinnon J. The importance of teaching and learning resilience in the health disciplines: a critical review of the literature. *Nurse education today*. 2009; 29(4):371-379.
2. Saadatazhar HR, Sury A, Karimi R. The survey on the relationship between personality traits and resiliency among NAJA special police employees. *Journal of human Resources*. 2014; 23(4): 6-11
3. Conner KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*. 2003; 18(2): 76-82.
4. Reich JW, Zautra AJ, Hall JS. *Handbook of adult resilience*. Guilford Press; 2010.
5. Leandro PG, Castillo MD. Coping with stress and its relationship with personality dimensions, anxiety, and depression. *Procedia-social and Behavioral Sciences*. 2010; 1562-1573
6. Bartley CE, Roesch SC. Coping with daily stress: the role of conscientiousness. *Personality and individual differences*. 2011;50(1):79-83.
7. McCrae RR, Costa PT. The structure of interpersonal traits: Wiggins's circumplex and the five-factor model. *Journal of personality and social psychology*. 1989;56(4):586-595.
8. Fayombo GA. The relationship between personality traits and psychological resilience among the Caribbean adolescents. *International Journal of psychological Studies*. 2010;2(2):p105.
9. Besharat MA. Resilience, vulnerability, and mental health. *Ravanshenakht*. 2008; 6(24):373-383. {Persian}.
10. Hayes N, Joseph S. Big 5 correlates of three measures of subjective well-being. *Personality and individual differences*. 2003;34(4):723-727.
11. Garosi Farshi M, Mani A, bakhshipor A. Relation between personality traits and happiness among Tabriz University students. *Journal of psychological research*. 2006;11(1):143-158 {Persian}.
12. Najarpour OS, Esmkhani Akbarinezhad H, Livarjani S. Studying the relations between personality characteristics & irrational beliefs and job satisfaction among personnel of east Azerbaijan telecommunication department. *Beyond management*. 2010; 4(13):39-58. [Persian]
13. Shafizadeh R. The Relationship between resilience with the five major personality factors in Isfahan Mobarake city. *Knowledge and Research in Applied Psychology*. 2011; 13(3): 46-54
14. Kalantar SM, Roshanchesli R, Gholamifesharaki M, Shaeiri MR, Zaferanieh M. Investigating the Relationship between Life Satisfaction and the Big Five Personality Factors The First National Conference on Sustainable Development in Iranian Education and Psychology. Tehran. International Center for Conferences and Seminars on Sustainable Development of the Islamic World. 2018
15. Nakaya M, Oshio A, Kanek H. Correlations for Adolescent Resilience Scale with big five personality traits. *Psychological reports*. 2006;98(3):927-930.
16. Garousi Farshi MT, Mehryar AH, Ghazi Tabatabaei M. The use of personality tests NEO and the analytical characteristics and factor structure of university students in Iran. *Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*. 2002; 11(39): 173-198. {Persian}.
17. Nojoumi S, Bahrami H. The role of Personality Traits in Predicting Military Students Resilience. *Ebnestina-IRIAF Health Administration*. 2013; 15(3):35-42.
18. McCrae RR, Costa Jr. A contemplated revision of the NEO Five-Factor Inventory. *Personality and individual differences*. 2004;36(3):587-96.
19. Beheshti E, Zarqam Hajabi M. The Relationship between Resiliency and Practice of Religious Beliefs with Anxiety and Depression among Soldiers. *Journal Mil Med*. 2018;20(3):333-41.
20. Seyedfatemi N, Pourafzal F, Inanloo M, Haghani H. Relationship between perceived stress with resilience among undergraduate nursing students. *Journal of school of nursing and Midwifery, Tehran University of Medical Sciences*. 2013; (1): 41-52. (Persian).
21. Sarvghad S, Rezaei A, Fadaei-Dolat A. The relationship between personality characteristics using coping strategies and subjective well-being of teachers. *Journal of new finding in psychology*. 2011; 5(16): 25-41. {Persian}.
22. Campbel-sills L, Cohan SL, Stein MB. Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour research and therapy*. 2006;44(4):585-599.
23. Qolizadeh Z, Barzegary L, Qaribi H, Babapour J. The Relationship between NEO FFI's Five Personality Factors and Marital Satisfaction. *Journal of Daneshvar*. 2010; 17(43): 57-66.

این صفحه آگاهانه سفید گذاشته شده است